

JAHOLATGA QARSHI MA'RIFAT

Erkinboyeva Norgul Barot qizi

Buxoro viloyat Kogon tuman

18-maktab ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada yurtimizda o'sib kelayotgan yosh avlodni sog'lom va barkamol insonlar etib voyaga yetkazish, ma'naviy yot g'oyalar ta'siridan sog'lom mafkuraviy immunitetni hosil qilish va sog'lom ma'naviy dunyoqarashni shakllantirishda ma'rifatning o'rni, ahamiyati qanchalik muhim va bugungi davr uchun dolzarbligi tahlil qilingan, Shuningdek, maqolada yoshlarimiz qalbida Vatanga muhabbat, buyuk tariximizga, milliy urf-odatlarimizga hurmat singari fazilatlarni shakllantirish orqali jaholatga qarshi kurashish imunitetini kuchaytirish borasida tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: ma'naviyat, ma'rifat, jaholat, urf-odat, qadriyat, diniy bag'rikenglik, insonparvarlik, dunyoqarash, globallashuv, madaniyat.

O'tmishdan ma'lumki, har bir inson qalbida o'z yurtiga sadoqat, fidoiy bo'lish tuyg'usi vatanparvarlikning oliy nishonasi hisoblanadi. Zero, inson uchun eng aziz va muqaddas bo'lgan Vatanni himoya etish, uni sevish va e'zozlash har bir insondan buyuk ma'naviy jasoratni talab etadi. Inson ma'naviyatga qarshi qaratilgan jaholat g'afolatga, loqaydlik esa beparvolikka giriftor etadi. Natijada, mazkur holat insonni vatan taqdiriga nisbatan daxldorlik tuyg'usini yo'qotish orqali uni ma'naviyatini so'ndirishga zamin yaratadi¹. Mana shunday bir sharoitda har jabhada ma'naviyat va ma'rifatga e'tibor qaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Bugun oddiygina informatsiya orqali odamlar ongini zaharlash va boshqarishning yangi usullari ko'payib

¹ Milliy istiqlol g'oyasi va ma'naviyat asoslari. Mualliflar: O. Musurmonova, R. Qo'chiqorova, M. Qarshiboyev. T. : "Ma'naviyat", 2007.

bormoqda. internet va ijtimoiy tarmoqlar esa bunda mafkuraviy qurol vazifasini o‘taydi. Nosog‘lom axborot tarqatish oqibatida urush nuqtalari paydo bo‘ladi. Shuning uchun ham tinchlikni saqlab qolish, osuda kunlarning qadriga yetishda aynan ma‘rifat bilan ziyo nuri tarqatish bugunning dolzarb masalasidir. Mana shunday yot g‘oyalardan biz yoshlar ma‘rifat bilangina himoyalanamiz. Jaholat nafaqat diniy shaklda, balki dunyoviy ko‘rinishda ham namoyon bo‘ladi. Bunday illatlarga qarshi ma‘rifat asosida kurash olib borish, ma‘naviyat masalasi o‘zbekistonlik barcha sog‘lom fikrli kishilarning vijdon ishiga aylanishini davr taqozo etmoqda.² Zero, ma‘rifat bashariyat faravonligining asosiy omilidir. Shu bois, inson ma‘naviy olami, xalqimiz madaniyatini belgilaydiga manbalarni asrab-avaylash va boyitish hamda jahon ilm-fani yutuqlari asosida yovuz, buzg‘unchi g‘oyalarlarga qarshi ma‘rifat bilan kurash olib borish lozim.

Yosh avlodni turli ma‘naviy tajovuzlardan himoya qilish haqida gapirganda, nafaqat xalqimizni ulug‘laydigan buyuk xususiyatlar, ayni paytda uning rivojlanishiga salbiy ta‘sir ko‘rsatgan, eski zamonlardan qolib kelayotgan noma‘qul odatlar haqida ham ochiq so‘z yuritishimiz zarur. Ayniqsa, bugungi murakkab mafkuraviy jarayonlarni ilmiy-amaliy jihatdan atroflicha tahlil qilish va baholash, ularning ustuvor yo‘nalishlarini, kimga va nimaga qaratilganini aniqlash, aholi turli qatlamlariga ta‘sirini o‘rganish, milliy manfaatlarimizga, hayot tarzimizga zid bo‘lgan zararli g‘oyalar va mafkuraviy xurujlarning mohiyatini ochib berish fuqarolarimiz qalbida milliy tafakkur va sog‘lom dunyoqarash asoslarini mustahkamlash alohida ahamiyat kasb etadi. So‘nggi yillarda tobora kuchayib, dunyo ahlini tashvishga solayotgan terrorizm va ekstremizm tahdidlari mohiyatini jaholat va murosasizlik tashkil etib, bunday o‘ta xavfli illatga qarshi kuch ishlatish yo‘li bilan emas, balki boshqa omillar bilan kurashish va ildizini qirqishga, birinchi navbatda, yoshlarning ong va tafakkurini ma‘rifat asosida shakllantirish orqali kuchli immunitet yaratish zarurligi globallashtirish asrining asosiy g‘oyalaridan biri.

² Mirziyoyev, Sh.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - T.: Ozbekiston, . 2017

Mamlakatimizda “Jaholatga qarshi – ma’rifat” degan ezgu g’oya asosida islom dinining insonparvarlik mohiyatini, tinchlik va do’stlik kabi oliyjanob maqsadlarga xizmat qilishini targ’ib etish kun tartibimizdagi doimiy masalalardan biri. Darhaqiqat, O‘zbekiston taraqqiyotining yangi bosqichida diniy qadriyatlarni e’zozlash, islomning chinakam taraqqiyot, ilm-ma’rifat dini ekanini xalqimiz, ayniqsa, ertangi kunimiz bo‘lgan yoshlarimizga yetkazib berishga qaratilgan tizimli, salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Islom dini insoniyatni ezgulikka boshlaydi.³ Haqiqiy musulmon, hadisi shariflarda ta’kidlanganidek, o‘zgalarga ozor bermaydigan, o‘zidan yaxshilik, ilm-ma’rifat, hidoyat taratadigan insondir. Mazkur haqiqat bugun butun dunyo hamjamiyati anglashi, bag‘rikenglik va ahillikni hayotiy mezon sifatida qabul qilishi lozim bo‘lgan dolzarb masala hisoblanadi. Biz yosh avlod tinch va osoyishta yurtimizning har bir ne’matidan oqilona foydalanishimiz, ozod o‘lkamizning gullab-yashnashiga o‘z hissamizni qo‘shish uchun jaholat kabi yot illatlarga ma’rifat bilan kurashib, har qadamda ogohlikka barchani da’vat qilmog‘imiz kerak.

Maqola yakunida shuni aytish mumkinki, xushyor va ogoh bo‘lib yashash hamda loqayd bo‘lmaslik bizning fuqarolik burchimiz. Inson o‘zini anglashi, atrofdagi voqea-hodisalarga befarq bo‘lmasdan dunyoviy va diniy bilimlarni chuqur o‘rganishi zarur. Mana shundagina har bir jamiyat taraqqiy qiladi, rivojlanadi. Jamiyatda sog‘lom muhit hukm suradi.

³ I. A. Karimov "Yuksak-ma'naviyat yengilmas kuch" T. : "Ma'naviyat", 2008.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev, Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - T.: Ozbekiston, . 2017
2. I. A. Karimov "Yuksak-ma'naviyat yengilmas kuch" T. : "Ma'naviyat", 2008.
3. Odilov F. Axloqiy ong va ijtimoiy taraqqiyot. «Guliston», 1997,
4. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi" T. : Davlat ilmiy nashiryoti, 2003.
5. Milliy istiqlol g'oyasi va ma'naviyat asoslari. Mualliflar: O. Musurmonova, R. Qo'chiqorova, M. Qarshiboyev. T. : "Ma'naviyat", 2007.
6. Abdurasulov, R. (2022). ПСИХОЛОГИЯДА СПОРТЧИ ШАХСИ ХАРАКТЕРИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ. Журнал Педагогика и психологии в современном образовании, 2(5). извлечено от <https://ppmedu.jspi.uz/index.php/ppmedu/article/view/5110>
7. Rustam Abdurasulov, ШАХСНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ШАРҚ ЯККАКУРАШИ МАШҒУЛОТЛАРИНИНГ ИЖТИМОИЙ - ПСИХОЛОГИК МАСАЛАЛАРИ , Журнал Педагогика и психологии в современном образовании: № 2 (2021): Журнал педагогика и психологии в современном образовании